**Evropski parlament**
2024-2029

**SPREJETA BESEDILA**

# P10_TA(2025)0098

## Deveto poročilo o gospodarski in socialni koheziji

### Resolucija Evropskega parlamenta z dne 8. maja 2025 o devetem poročilu o gospodarski in socialni koheziji (2024/2107(INI))

*Evropski parlament*,

– ob upoštevanju členov 2 in 3 Pogodbe o Evropski uniji,

– ob upoštevanju členov 4, 162, 174 do 178 in 349 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko[1] (v nadaljnjem besedilu: uredba o skupnih določbah),

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1059 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o posebnih določbah za cilj „evropsko teritorialno sodelovanje“ (Interreg), ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj in instrumenti za zunanje financiranje[3],

---

1 UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
2 UL L 231, 30.6.2021, str. 60, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1058/oj.
3 UL L 231, 30.6.2021, str. 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1059/oj.

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1296/2013[1],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2021/2115 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o določitvi pravil o podpori za strateške načrte, ki jih pripravijo države članice v okviru skupne kmetijske politike (strateški načrti SKP) in se financirajo iz Evropskega kmetijskega jamstvenega sklada (EKJS) in Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), ter o razveljavitvi uredb (EU) št. 1305/2013 in (EU) št. 1307/2013[3],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2020/460 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. marca 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013 in (EU) št. 508/2014 glede posebnih ukrepov za mobilizacijo naložb v zdravstvenih sistemih držav članic in v drugih sektorjih njihovih gospodarstev v odziv na izbruh COVID-19 (Naložbena pobuda v odziv na koronavirus)[4],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2020/558 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013 in (EU) št. 1303/2013 glede posebnih ukrepov za zagotovitev izredne prožnosti pri uporabi evropskih strukturnih in investicijskih skladov v odziv na izbruh COVID-19[5],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2020/461 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. marca 2020 o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 2012/2002 za zagotovitev finančne pomoči državam članicam in državam, ki se pogajajo o pristopu k Uniji, na katere močno vplivajo izredne razmere večjih razsežnosti v javnem zdravju[6],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2020/2221 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. decembra 2020 o spremembi Uredbe (EU) št. 1303/2013, kar zadeva dodatne vire in ureditev izvrševanja, da se zagotovi pomoč za spodbujanje odprave posledic krize v okviru

---

1 UL L 231, 30.6.2021, str. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1057/oj.
2 UL L 231, 30.6.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1056/oj.
3 UL L 435, 6.12.2021, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj.
4 UL L 99, 31.3.2020, str. 5, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/460/oj.
5 UL L 130, 24.4.2020, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/558/oj.
6 UL L 99, 31.3.2020, str. 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/461/oj.

pandemije COVID-19 in njenih socialnih posledic ter za pripravo zelenega, digitalnega in odpornega okrevanja družbe in gospodarstva (REACT-EU)[1],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2022/562 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. aprila 2022 o spremembi uredb (EU) št. 1303/2013 in (EU) št. 223/2014 v zvezi s kohezijskim ukrepom za begunce v Evropi (CARE)[2],

– ob upoštevanju Uredbe (EU) 2022/2039 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. oktobra 2022 o spremembi uredb (EU) št. 1303/2013 in (EU) 2021/1060 glede dodatne prožnosti za obravnavanje posledic vojaške agresije Ruske federacije FAST (prožna pomoč za ozemlja) – CARE[3],

– ob upoštevanju programa URBACT za trajnostno sodelovanje mest, vzpostavljenega leta 2002,

– ob upoštevanju urbane agende EU z dne 30. maja 2016,

– ob upoštevanju Teritorialne agende 2030 z dne 1. decembra 2020,

– ob upoštevanju devetega kohezijskega poročila, ki ga je Komisija objavila 27. marca 2024[4], ter sporočila Komisije z dne 27. marca 2024 o devetem kohezijskem poročilu (COM(2024)0149),

– ob upoštevanju študije z naslovom *The future of EU cohesion: Scenarios and their impacts on regional inequalities* (Prihodnost kohezije EU: scenariji in njihov vpliv na neenakost med regijami), ki jo je Služba Evropskega parlamenta za raziskave objavila decembra 2024,

– ob upoštevanju poročila Komisije iz februarja 2024 z naslovom *Forging a sustainable future together – Cohesion for a competitive and inclusive Europe – Report of the High-Level Group on the Future of Cohesion Policy* (Oblikovanje trajnostne prihodnosti skupaj –

---

1 UL L 437, 28.12.2020, str. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2221/oj.

2 UL L 109, 8.4.2022, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/562/oj.

3 UL L 275, 25.10.2022, str. 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2039/oj.

4 Evropska komisija: Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko, Deveto poročilo o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji, 2024.

Kohezija za konkurenčno in vključujočo Evropo: poročilo skupine na visoki ravni za prihodnost kohezijske politike)[1],

– ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 31. maja 2024 o devetem kohezijskem poročilu[2],

– ob upoštevanju mnenja Odbora regij z dne 21. novembra 2024 z naslovom *A renewed Cohesion Policy post 2027 that leaves no one behind – CoR responses to the 9th Cohesion Report and the Report of the Group of High-Level Specialists on the Future of Cohesion Policy* (Prenovljena kohezijska politika po letu 2027, pri kateri nihče ne bo zapostavljen – odgovori OR na deveto kohezijsko poročilo, poročilo skupine na visoki ravni o prihodnosti kohezijske politike),

– ob upoštevanju poročila z naslovom *The future of European competitiveness – A competitiveness strategy for Europe* (Prihodnost evropske konkurenčnosti – strategija za konkurenčnost Evrope), ki ga je Komisija objavila 9. septembra 2024,

– ob upoštevanju sporazuma, sprejetega na 21. konferenci pogodbenic Okvirne konvencije Organizacije združenih narodov o spremembi podnebja (COP21) v Parizu 12. decembra 2015 (Pariški sporazum),

– ob upoštevanju študije z naslovom *Streamlining EU Cohesion Funds: addressing administrative burdens and redundancy* (Racionalizacija kohezijskih skladov EU: odpravljanje upravnih bremen in odvečnosti), ki jo je novembra 2024 objavil Generalni direktorat za notranjo politiko Unije[3],

– ob upoštevanju uredbe Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. maja 2025 o instrumentu obmejnih regij za razvoj in rast v EU (BRIDGEforEU)[4],

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 3. maja 2022 z naslovom Postavljanje ljudi na prvo mesto, zagotavljanje trajnostne in

---

1 Evropska komisija: Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko, *Forging a sustainable future together – Cohesion for a competitive and inclusive Europe – Report of the High-Level Group on the Future of Cohesion Policy* (Oblikovanje trajnostne prihodnosti skupaj – Kohezija za konkurenčno in vključujočo Evropo: poročilo skupine na visoki ravni za prihodnost kohezijske politike), februar 2024.

2 UL C, C/2024/4668, 9.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4668/oj.

3 Evropski parlament: Tematski sektor za strukturno in kohezijsko politiko, Generalni direktorat za notranjo politiko, *Streamlining EU Cohesion Funds – address administrative burden and redundance* (Usklajevanje kohezijskih skladov EU – obravnavanje upravnih bremen in redundance), 2024.

4 Še ni objavljena v Uradnem listu.

vključujoče rasti, izkoriščanje potenciala v najbolj oddaljenih regijah EU (COM(2022)0198),

– ob upoštevanju mnenja v obliki pisma Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja[1],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. marca 2021 o kohezijski politiki in regionalnih okoljskih strategijah v boju proti podnebnim spremembam[2],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. maja 2021 o tem, kako spremeniti demografske trende v regijah EU z instrumenti kohezijske politike[3],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. septembra 2021 z naslovom Trdnejšemu partnerstvu z najbolj oddaljenimi regijami EU naproti[4],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 15. septembra 2022 o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji v EU: osmo poročilo o koheziji[5],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 21. novembra 2023 o možnostih za večjo zanesljivost revizij in kontrol, ki jih izvajajo nacionalni organi pri deljenem upravljanju[6],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. novembra 2023 o tem, kako čim bolje izkoristiti nadarjene v evropskih regijah[7],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. marca 2024 o kohezijski politiki za obdobje 2014–2020 – izvajanje in rezultati v državah članicah[8],

– ob upoštevanju člena 55 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za regionalni razvoj (A10-0066/2025),

A. ker je kohezijska politika v središču politik EU in je na podlagi večletnih finančnih okvirov za obdobji 2014–2020 in 2021–2027 glavno orodje EU za naložbe v trajnosten ekonomski, socialni in

---

1 Še ni objavljena v Uradnem listu.
2 UL C 494, 8.12.2021, str. 26.
3 UL C 15, 12.1.2022, str. 125.
4 UL C 117, 11.3.2022, str. 18.
5 UL C 125, 5.4.2023, str. 100.
6 UL C, C/2024/4207, 24.7.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/4207/oj.
7 UL C, C/2024/4225, 24.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4225/oj.
8 UL C, C/2024/6562, 12.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6562/oj.

teritorialni razvoj ter pomembno prispeva k ciljem zelenega dogovora v vsej EU; ker je kohezijska politika v skladu s Pogodbama bistvena za dobro delujoč in uspešen notranji trg, saj spodbuja razvoj vseh regij v EU, zlasti manj razvitih;

B. ker kohezijska politika spodbuja ekonomsko, socialno in teritorialno konvergenco v Uniji, zlasti ker povečuje bruto domači proizvod, na primer srednje- in vzhodnoevropskih držav članic EU, ki se je s 43 % povprečja EU leta 1995 povečal na približno 80 % v letu 2023; ker je v devetem kohezijskem poročilu poudarjeno, da je kohezijska politika do konca leta 2022 podprla več kot 4,4 milijona podjetij in ustvarila več kot 370 000 delovnih mest v teh podjetjih; ker je poudarjeno tudi, da kohezijska politika ustvarja znatno donosnost naložb in da bo z vsakim evrom, vloženim v programe za obdobji 2014–2020 in 2021–2027, do leta 2030 ustvarjenega 1,3 EUR dodatnega BDP v Uniji; ker je kohezijska politika v povprečju predstavljala približno 13 % vseh javnih naložb v EU[1];

C. ker je v poročilu Komisije o dolgoročni viziji za podeželska območja EU: ključni dosežki in nadaljnji ukrepi, ki je bilo predstavljeno skupaj z devetim kohezijskim poročilom, poudarjeno, da je 8 % stebra razvoja podeželja skupne kmetijske politike (24,6 milijarde EUR) namenjenih nekmetijskim investicijam v podeželje, kar ustvarja okvir za razpravo o prihodnosti podeželja;

D. ker bodo naložbe kohezijske politike med letoma 2021 in 2027 znašale več kot 140 milijard EUR, in sicer gre za naložbe v zeleni in digitalni prehod[2], pomoč za izboljšanje omrežij in infrastrukture, podporo ohranjanju narave, izboljšanje zelenih in digitalnih veščin ter spodbujanje ustvarjanja delovnih mest in javnih storitev;

E. ker kljub splošno priznanemu in dokazanemu pozitivnemu učinku kohezijske politike na socialno, ekonomsko in teritorialno konvergenco ostajajo veliki izzivi, za katere so značilne zlasti razvojne razlike na podnacionalni ravni, znotraj regij in v regijah, ujetih v razvojni pasti, ter posledice podnebnih sprememb, in sicer kar zadeva demografijo, digitalni in zeleni prehoda ter povezljivost, pa tudi v smislu trajnostnega gospodarskega razvoja, zlasti v najmanj razvitih regijah ter na podeželskih in oddaljenih območjih;

F. ker so kohezijska politika in sektorski programi EU regijam večkrat in učinkovito pomagali pri učinkovitem odzivanju na izredne razmere in asimetrične pretrese, kot so kriza zaradi covida-19, izstop Združenega kraljestva iz EU, energetska kriza in begunska kriza zaradi ruske invazije na Ukrajino, pa tudi naravne nesreče, čeprav gre za dolgoročno strukturno politiko, ne pa za instrument za krizno

---

1 Evropska komisija, Deveto poročilo o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji, op. cit.

2 Evropska komisija: Deveto poročilo o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji, op. cit.

upravljanje ali mehanizem za financiranje odzivanja na izredne razmere; ker je zaradi teh kriz prišlo do zamud pri izvajanju evropskih strukturnih in investicijskih skladov in ker znatno število projektov, financiranih iz sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost, pretežno temelji na projektih, za katere so bile načrtovane naložbe v okviru kohezijske politike;

G. ker bi bilo treba kljub ukrepom, sprejetim v obdobjih 2014–2020 in 2021–2027, še bolj poenostaviti regulativni okvir za uporabo in upravljanje instrumentov kohezijske politike in skladov ter izboljšati uporabo in razvoj interoperabilnih digitalnih orodij, vključno z vzpostavitvijo digitaliziranih storitvenih centrov „vse na enem mestu“, da bi racionalizirali postopke, povečali zaupanje deležnikov, zmanjšali upravno breme, povečali prožnost pri upravljanju sredstev in pospešili plačila ne le za ustrezne organe, temveč tudi za končne upravičence; ker je treba povečati možnosti za prožnejšo uporabo sredstev, vključno z možnostjo financiranja razvoja proizvodov z dvojno rabo; ker je izjemno pomembno, da se prihodnja kohezijska politika oblikuje s strateškim zagonom skozi celotno obdobje financiranja, ki pa bi ga bilo mogoče srednjeročno ponovno oceniti;

H. ker dejstvo, da je delež počrpanih sredstev za kohezijsko politiko v obdobju 2021–2027 nizek in trenutno znaša le 6 odstotkov, ne pomeni, da države članice ali regije sredstev ne potrebujejo, temveč je posledica zamud pri odobritvi operativnih programov, prehodnega obdobja med finančnima okviroma, prednostnega obravnavanja instrumenta NextGenerationEU s strani nacionalnih organov upravljanja in zapletenih birokratskih postopkov; ker države članice in regije morda ne nameravajo hiteti s črpanjem vseh sredstev, ki so na voljo, saj pričakujejo podaljšanje v skladu s pravilom N+2 ali N+3;

I. ker se zaradi korenitih sprememb kohezijskega regulativnega okvira med programskima obdobjema povečuje negotovost pri pristojnih organih in upravičencih, se čezmerno prenaša zakonodaja, povečuje se delež napak (in s tem negativne posledice za ugled in finančne posledice), prihaja do zamud pri prenosu in se navsezadnje povečuje tudi nezadovoljstvo upravičencev in splošne javnosti;

J. ker se kohezijski skladi, skladi za nujne primere in sektorske politike včasih prekrivajo;

K. ker se demografske spremembe med regijami EU zelo razlikujejo, pri čemer naj bi se prebivalstvo v nekaterih državah članicah po napovedih zmanjšalo, v drugih pa povečalo; ker se demografske spremembe dogajajo tudi med regijami, vključno s selitvijo iz najbolj oddaljenih regij, vendar se na splošno kažejo kot selitve s podeželja na mestna območja v državah članicah, kjer ženske zapuščajo podeželska območja v večjem številu kot moški, pa tudi na metropolitanska območja, kjer imajo vasi okoli velikih mest težave

pri vlaganju v osnovno infrastrukturo; ker je treba nudenje osnovnih storitev, kot so zdravstveno varstvo, izobraževanje in prevoz, izboljšati v vseh regijah, s posebno pozornostjo na podeželju in oddaljenih območjih; ker je treba več pozornosti nameniti območjem, ko so jih prizadeli depopulacija in nezadostne storitve, za kar so potrebni ciljno usmerjeni ukrepi za zadrževanje mladih na teh območjih s projekti za spodbujanje podjetništva, kakovostnega kmetovanja in trajnostnega turizma;

L. ker je upoštevanje staranja prebivalstva ključnega pomena za zagotavljanje medgeneracijske pravičnosti in s tem krepitev participacije, zlasti med mladimi;

M. ker se mestna območja spoprijemajo z novimi izzivi zaradi priseljevanja v mesta ter naraščajočih cen stanovanj in energije, na katere se je treba odzvati z izgradnjo novih stanovanj, novimi ukrepi za varstvo okolja in varčevanje z energijo, kot je pospešena temeljita prenova za boj proti energetski revščini in spodbujanje energetske učinkovitosti; ker bi morala kohezijska politika EU prispevati k cenovno ugodnemu in dostopnemu stanovanjskemu trgu za vse ljudi v EU, zlasti za gospodinjstva z nizkimi in srednjimi dohodki, prebivalce mest, družine z otroki, ženske in mlade;

N. ob upoštevanju, da se lahko z učinkovitim izvajanjem urbane agende EU izboljša sposobnost mest, da prispevajo h kohezijskim ciljem, s čemer bi se izboljšala kakovost življenja prebivalcev in zagotovila učinkovitejša poraba finančnih sredstev EU;

O. ker je treba posebno pozornost nameniti podeželju in območjem, na katera vpliva industrijski prehod, ter regijam, na katere stalno in pomembno vplivajo neugodne naravne ali demografske razmere, beg možganov, tveganja, povezana s podnebjem, in pomanjkanje vode, kot so najbolj oddaljene regije, zlasti otoki na obrobju ali obrobju EU, redko poseljene regije, otoki, gorska območja in čezmejne regije ter obalne in pomorske regije;

P. ker je ruska vojaška agresija proti Ukrajini ustvarila novo geopolitično realnost, ki je močno vplivala na zaposlenost, gospodarski razvoj in priložnosti ter splošno blaginjo prebivalstva, ki živi v regijah, ki mejijo na Ukrajino, Belorusijo in Rusijo, pa tudi v državah kandidatkah, kot sta Ukrajina in Moldavija, in je zato treba tem regijam nameniti posebno pozornost in podporo, tudi z ustreznim prilagajanjem kohezijske politike; ker zaradi te vojne doslej največje število ljudi išče zatočišče v EU, kar še dodatno obremenjuje lokalne skupnosti in storitve; ker je kolektivna varnost EU močno odvisna od vitalnosti in blaginje regij na zunanjih mejah EU;

Q. ker edinstveni položaj Severne Irske zahteva pristop po meri, ki bo temeljil na pozitivnih učinkih programov PEACE in v okviru katerega

je treba preučiti, kako lahko splošna kohezijska politika pripomore k procesu sprave;

R. ker 79 odstotkov državljanov, seznanjenih s projekti, ki jih financira EU v okviru kohezijske politike, meni, da projekti, ki jih financira EU, pozitivno vplivajo na regije[1], kar prispeva k proevropski naravnanosti;

S. ker je splošna ozaveščenost o projektih kohezijske politike, ki jih financira EU, v primerjavi z letom 2021, upadla za 2 odstotka[2] in je zato potrebna večja decentralizacija, da bi kohezijsko politiko še bolj približali državljanom;

1. vztraja, da so glavni in pozitivni elementi kohezijske politike regionalna in lokalna osredotočenost, krajevni pristop in strateško načrtovanje ter model decentraliziranega načrtovanja in izvajanja po načelu partnerstva, z okrepljenim izvajanjem evropskega kodeksa ravnanja, vključevanjem gospodarskih akterjev in akterjev civilne družbe ter upravljanjem na več ravneh, hkrati pa ti elementi določajo njeno učinkovitost; je trdno prepričan, da bi bilo treba model kohezijske politike ohraniti v vseh regijah in, kjer je to mogoče, ga poglobiti, kot glavni dolgoročni naložbeni instrument EU za zmanjšanje razlik, zagotavljanje ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, spodbujanje regionalne in lokalne trajnostne rasti v skladu s strategijami EU ter varstvo okolja, ki odločilno prispeva h konkurenčnosti EU in pravičnemu prehodu, hkrati pa pripomore k spoprijemanju s prihodnjimi novimi izzivi;

2. poziva k jasni razmejitvi med kohezijsko politiko in drugimi instrumenti, da bi se izognili prekrivanju in konkurenci med instrumenti EU, zagotovili, da se različni ukrepi dopolnjujejo, ter povečali prepoznavnost in razumljivost podpore EU; v zvezi s tem ugotavlja, da so sredstva iz mehanizma za okrevanje in odpornost namenjena gospodarskemu razvoju in rasti, pri čemer se ne osredotočajo izrecno na ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo med regijami; je zaskrbljen zaradi načrtov Komisije, da bo za evropske strukturne in investicijske sklade uporabila pristop, ki temelji na uspešnosti; priznava, da so lahko mehanizmi, ki temeljijo na uspešnosti, bistveni pri tem, da bo politika učinkovitejša in bolj usmerjena v rezultate, vendar svari pred uvedbo enotnega modela in izraža resne dvome o zamislih, da bi izplačilo evropskih strukturnih in investicijskih skladov povezali z izpolnjevanjem centralno opredeljenih ciljev reform, še toliko bolj, če cilji reform ne bi spadali v pristojnost regionalne ravni;

---

1 Evropska komisija: Generalni direktorat za regionalno in mestno politiko ter Generalni direktorat za komuniciranje, raziskava z naslovom Ozaveščenost državljanov in njihovo dojemanje regionalne politike EU, Flash Eurobarometer št. 531, 2023.

2 Flash Eurobarometer št. 531, op. cit.

3. nasprotuje kakršni koli reformi, s katero bi centralizirali programe financiranja EU in bi bila vodena od zgoraj navzdol, tudi programov z deljenim upravljanjem, kot sta kohezijska in skupna kmetijska politika, ter se zavzema za večjo decentralizacijo odločanja na lokalni in regionalni ravni; poziva k večji vključenosti lokalnih in regionalnih organov ter gospodarskih akterjev in akterjev civilne družbe v vseh fazah programov EU z deljenim upravljanjem, od priprave in načrtovanja do izvedbe, zaključitve in ocene, pri čemer je treba upoštevati, da je gospodarski in socialni razvoj regij ter teritorialno kohezijo med njimi mogoče doseči le z dobrim sodelovanjem med vsemi akterji;

4. poudarja, da ima poleg sredstev kohezijske politike ključno vlogo pri podpori podeželskih območij tudi Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja; poudarja, da se mora zasnova Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja uskladiti s pravili za sredstva kohezijske politike, da se povečajo sinergije in olajšajo projekti za razvoj podeželja, ki se financirajo iz več virov;

5. je prepričan, da lahko kohezijska politika svojo vlogo še naprej opravlja le, če ima zadostna finančna sredstva; poudarja, da to pomeni, da je treba za prihodnjo kohezijsko politiko zagotoviti zanesljivo financiranje po finančnem obdobju do leta 2027; poudarja, da je treba zagotoviti dovolj ambiciozno in lahko dostopno financiranje, da bo lahko kohezijska politika še naprej izpolnjevala svojo vlogo glavne naložbene politike EU, hkrati pa ohranila prožnost za spoprijemanje z morebitnimi novimi izzivi, vključno z možnostjo financiranja razvoja proizvodov z dvojno rabo, ter lokalnim organom, deležnikom in upravičencem omogočila, da učinkovito spodbujajo lokalni razvoj; je trdno prepričan, da zmogljivost za zagotavljanje prožnih odzivov na nepredvidljive izzive ne bi smela biti na škodo jasne dolgoročne strateške usmeritve in ciljev kohezijske politike;

6. poudarja pomen naslednjega večletnega finančnega okvira EU in vmesnega pregleda programov kohezijske politike za obdobje 2021–2027 pri oblikovanju kohezijske politike v prihodnosti; ponovno poudarja, da je treba v naslednjem večletnem finančnem okviru za obdobje 2028–2034 oblikovati ambicioznejšo kohezijsko politiko po letu 2027; zato poziva, naj se z naslednjim večletnim finančnim okvirom zagotovi, da bodo sredstva za kohezijsko politiko dosegala vsaj raven iz sedanjega obdobja v stalnih cenah; poleg tega poziva, naj kohezijska politika tudi v novem večletnem finančnem okviru ostane ločena postavka; poudarja, da je treba kohezijsko politiko zaščititi pred statističnimi pretresi, ki bi zaradi spremembe povprečnega BDP v EU vplivali na to, katere regije so upravičene do sredstev; ponovno poudarja, da so potrebna nova lastna sredstva EU;

7. zato predlaga, naj bo naslednji večletni finančni okvir bolj odziven na nepredvidene potrebe, vključno z zadostnimi rezervami in prožnostjo že od samega začetka; vendar v zvezi s tem poudarja, da kohezijska

politika ni krizni instrument in da se ne bi smela oddaljevati od svojih glavnih ciljev, in sicer od svoje narave kot dolgoročen naložbeni instrument; poziva k okrepitvi Solidarnostnega sklada Evropske unije, med drugim s predhodnim financiranjem, da bi postal manj birokratski in lažje dostopen, da bi razvili ustrezen instrument, s katerim bi se lahko ustrezno odzvali na gospodarske, socialne in teritorialne posledice prihodnjih naravnih nesreč ali izrednih zdravstvenih razmer; poudarja, da mora imeti Parlament ustrezen nadzor nad vsemi skladi in instrumenti za nujne primere;

8. priznava, da je treba za posebne primere uporabljati tudi klasifikacijo statističnih teritorialnih enot (NUTS) 3 na način, ki priznava, da v vseh regijah NUTS 2 obstajajo neenakosti v razvoju; meni, da mora regionalni BDP na prebivalca ostati glavno merilo za določanje finančnih dodelitev držav članic v okviru kohezijske politike; pozdravlja dejstvo, da je Komisija po vztrajnih pozivih Parlamenta začela preučevati dodatna merila[1], kot so emisije toplogrednih plinov, gostota prebivalstva, stopnja izobrazbe in stopnje brezposelnosti, da bi zagotovila boljši socialno-ekonomski pregled regij;

9. poudarja, da je pogojevanje s pravno državo krovni pogoj, s katerim se priznava in uveljavlja spoštovanje načela pravne države, tudi kot pogoj za prejemanje sredstev kohezijske politike, da se zagotovi, da se sredstva Unije uporabljajo na pregleden, pravičen in odgovoren način z dobrim finančnim poslovodenjem; meni, da je treba pri izvajanju kohezijske politike okrepiti spoštovanje pravne države in temeljnih pravic ter poskrbeti, da bodo vsi ukrepi skladni s podpiranjem demokratičnih načel, enakosti spolov in človekovih pravic, vključno s pravicami delavcev, pravicami invalidov in pravicami otrok; poudarja pomembno vlogo Evropskega urada za boj proti goljufijam in Evropskega javnega tožilstva za zaščito finančnih interesov Unije;

10. poziva k nadaljnjim prizadevanjem za poenostavitev, večjo prožnost, krepitev sinergij ter racionalizacijo pravil in upravnih postopkov, ki urejajo sklade kohezijske politike na ravni EU ter na nacionalni in regionalni ravni, pri čemer je treba v celoti izkoristiti razpoložljive tehnologije za povečanje dostopnosti in učinkovitosti, in se pri tem opreti na obstoječi in dobro uveljavljeni okvir deljenega upravljanja, da bi povečali zaupanje med uporabniki in s tem spodbudili sodelovanje širšega kroga akterjev iz gospodarstva in civilne družbe v podprtih projektih ter povečali učinek sredstev; poziva k dodatnim spodbudam za uspešnejše črpanje kohezijskih sredstev, vključno z višjimi stopnjami sofinanciranja, višjim predhodnim financiranjem in hitrejšimi povračili naložb; poziva, naj bo lokalna uprava, zlasti tista,

---

1 Evropsko računsko sodišče, Hitri pregled primerov – Dodelitev sredstev kohezijske politike državam članicam za obdobje 2021–2027, marec 2019.

ki zastopa manjše skupnosti, tehnično usposobljena za boljše upravno upravljanje sredstev; zato poudarja, da je treba okrepiti načelo enotne revizije, dodatno razširiti možnosti poenostavljenega obračunavanja stroškov in zmanjšati podvajanje kontrol in revizij, ki se prekrivajo z nacionalnim in regionalnim nadzorom za isti projekt in upravičenca, da bi odpravili možnost ponavljanja napak v naslednjih letih izvajanja;

11. poziva Komisijo in države članice, naj regijam omogočijo večjo prožnost že v fazi načrtovanja programov, da bi lahko upoštevali njihove potrebe in posebnosti, pri čemer poudarja potrebo po vključevanju akterjev iz gospodarstva in civilne družbe; poudarja, da je bila tematska osredotočenost ključni element pri usklajevanju kohezijske politike s cilji strategije Evropa 2020; zato poziva Komisijo, naj predstavi vse ugotovitve v zvezi z izvajanjem tematske osredotočenosti in upošteva izkušnje pri prihodnjih zakonodajnih predlogih;

12. se zaveda, da zeleni, digitalni in demografski prehod predstavljajo znaten izziv za doseganje cilja ekonomske, socialne in teritorialne kohezije, hkrati pa tudi priložnosti zanj; se zaveda, da lahko posamezna območja z visokim dohodkom statistično prikrijejo gospodarske težave v regiji; se zaveda, da se lahko povečajo regionalne razlike, da se lahko poglobijo socialne neenakosti ter se poveča t. i. geografija nezadovoljstva, povezana s procesom prehoda; poudarja, da je treba doseči trajnostne in podnebne cilje EU ter ohraniti skupno gospodarsko rast s krepitvijo konkurenčnosti Unije; zato poziva k oblikovanju evropske strategije, ki zagotavlja usklajeno rast v Uniji, s katero bodo obravnavane posebne potrebe posameznih regij; ponovno izraža svojo zavezanost prizadevanjem za zeleni in digitalni prehod, saj bosta ustvarila priložnosti za povečanje konkurenčnosti EU; poudarja, da je treba vlagati v infrastrukturne projekte za krepitev povezljivosti, zlasti v trajnostni in inteligentni promet ter energetska in digitalna omrežja, ter tako zagotoviti, da bodo vse regije, tudi oddaljene in manj razvite, v celoti vključene v enotni trg in da bodo priložnosti, ki jih ta ponuja, pravično razporejene; zato v zvezi s tem poudarja, da je treba podpreti razvoj zelenih industrij ter spodbujati lokalne posebnosti in tradicije, da bi povečali odpornost gospodarskega okolja in civilne družbe na prihodnje izzive;

13. poziva, naj kohezijska politika ostane skladna s prizadevanji za povečanje števila inovacij in dokončanje enotnega trga EU v skladu s sklepi Draghijevega poročila o evropski konkurenčnosti; poudarja vprašanje še vedno prisotnega inovacijskega razkoraka v okviru regionalnih neenakosti in se zavzema za krajevni pristop po meri za spodbujanje inovacij in ekonomske konvergence med regijami ter zmanjševanje inovacijskega razkoraka; poziva, naj imajo lokalne in regionalne inovacije večjo vlogo pri oblikovanju konkurenčnih raziskovalnih in inovacijskih ekosistemov ter spodbujanju teritorialne

kohezije; opozarja na nove pobude EU, kot so regionalne inovacijske doline in partnerstva za regionalne inovacije, ki so namenjene povezovanju območij z različnimi ravnmi inovacijske uspešnosti in odpravi inovacijske vrzeli; meni, da bo ta pristop okrepil regionalno avtonomijo, saj bodo lokalne in regionalne oblasti politike in cilje EU lahko oblikovale v skladu s svojimi posebnimi potrebami, značilnostmi in zmogljivostmi, hkrati pa zagotavljal spoštovanje načela partnerstva;

14. je prepričan, da mora kohezijska politika še naprej podpirati načelo pravičnega prehoda in obravnavati posebne potrebe regij, pri tem pa ne sme zapostavljati nikogar in nobenega ozemlja; poziva k nadaljnjemu financiranju procesa pravičnega prehoda, pri čemer je Sklad za pravični prehod v celoti vključen v uredbo o skupnih določbah ter so zanj v programskem obdobju po letu 2027 namenjena povečana finančna sredstva; kljub temu poudarja, da je treba oceniti učinek Sklada za pravični prehod na preobrazbo upravičenih regij ter ob zagotavljanju, da ostane del kohezijske politike, v novem večletnem finančnem okviru na podlagi ugotovitev in konkretnih ukrepov izpopolniti njegov pristop za zagotovitev gospodarske in socialne blaginje prizadetih skupnosti;

15. poudarja, da je treba izboljšati odnos med kohezijsko politiko in gospodarskim upravljanjem EU ter se pri tem izogibati kaznovalnemu pristopu; poudarja, da bi moral biti evropski semester skladen s cilji kohezijske politike iz členov 174 in 175 PDEU; poziva, naj regije sodelujejo pri uresničevanju teh ciljev ter naj se izboljša teritorialni pristop; poziva k premisleku o konceptu makroekonomske pogojenosti in k preučitvi možnosti, da bi ta koncept nadomestili z novimi oblikami pogojenosti, pri katerih bi bolj upoštevali prihodnje izzive;

16. je zaskrbljen zaradi vse večjega števila regij, ki so ujete v razvojno past in gospodarsko stagnirajo ter se spoprijemajo z velikim upadom prebivalstva in omejenim dostopom do osnovnih storitev; zato poziva, naj se sofinanciranje projektov, namenjenih krepitvi osnovnih storitev, prilagodi navzgor; opozarja na vlogo instrumentov kohezijske politike pri podpiranju regij in lokalnih območij, ki se spoprijemajo z demografskimi spremembami, med drugim tudi z izzivi zaradi depopulacije, staranja, neravnovesja med spoloma, bega možganov, pomanjkanja veščin ter razlik v delovni sili med regijami, in podpiranju uresničevanja pravice ljudi, da ostanejo, kjer so; priznava potrebo po ciljno usmerjenih ekonomskih spodbudah in strukturnih ukrepih za preprečevanje teh pojavov; pri tem poziva k izvajanju ciljno usmerjenih programov za privabljanje, razvoj in zadrževanje ustrezno usposobljene delovne sile, zlasti v regijah, iz katerih množično odhajajo kvalificirani delavci, s spodbujanjem izobraževalnih, kulturnih, podjetniških in inovacijskih ekosistemov, ki so usklajeni z lokalnimi in regionalnimi gospodarskimi potrebami in priložnostmi;

17. se zaveda, kako pomembno je podpreti posebne rešitve za regije z dolgotrajnimi in resnimi ekonomskimi težavami ali resnimi in trajnimi naravnimi in demografskimi izzivi; ponovno poudarja, da je treba ohraniti in izboljšati zagotavljanje kakovostnih osnovnih storitev (kot sta izobraževanje in zdravstveno varstvo), prometno in digitalno povezljivost teh regij, spodbujati njihovo gospodarsko diverzifikacijo in ustvarjanje delovnih mest ter jim pomagati pri odzivanju na izzive, kot so dezertifikacija podeželja, staranje prebivalstva, revščina, depopulacija, osamljenost in izoliranost, pa tudi pomanjkanje priložnosti za ranljive osebe, kot so invalidi; poudarja, da je treba dati prednost razvoju in ustreznemu financiranju strateških sektorjev, kot so energija iz obnovljivih virov, trajnostni turizem, digitalne inovacije in infrastruktura, na način, ki bo prilagojen gospodarskemu potencialu in virom posameznih regij, da bi ustvarili širše pogoje za endogeno rast in uravnotežen razvoj v vseh regijah, zlasti na podeželju, oddaljenih in manj razvitih območjih, obmejnih regijah, otokih in najbolj oddaljenih regijah; opozarja na pomen močnih povezav med podeželjem in mesti ter zlasti podpore ženskam na podeželju;

18. poudarja, da je za najbolj oddaljene regije, kot so opredeljene na podlagi člena 349 PDEU, potreben prilagojen pristop, saj se zaradi svoje odmaknjenosti, majhnosti trga, ranljivosti za podnebne spremembe in ekonomske odvisnosti spoprijemajo z edinstvenimi in kumulativnimi strukturnimi izzivi; poudarja, da te trajne omejitve, med drugim majhno domače gospodarstvo, velika oddaljenost od evropske celine, bližina tretjih držav, v večini primerov dvojna otoška lega in omejena diverzifikacija proizvodnega sektorja, pomenijo dodatne stroške in manjšo konkurenčnost, zaradi česar je njihovo prilagajanje na zeleni in digitalni prehod še posebej kompleksno in drago; poudarja njihov velik potencial za nadaljnji razvoj ključnih sektorjev, kot so modro gospodarstvo, trajnostno kmetijstvo, pridobivanje energije iz obnovljivih virov, vesoljske dejavnosti, raziskave in ekološki turizem, med drugim z izboljšano regionalno povezljivostjo; ponavlja svoj dolgoletni poziv Komisiji, naj ustrezno preuči vpliv vse novo predlagane zakonodaje na najbolj oddaljene regije, da bi se izognili nesorazmernim regulativnim bremenom in negativnim učinkom na gospodarstva teh regij;

19. poudarja dejstvo, da se mesta in metropolitanska območja spoprijemajo z lastnimi izzivi, kot so obsežni revni predeli, stanovanjske težave, prometni zastoji in nekakovosten zrak, kar ustvarja izzive za socialno in ekonomsko kohezijo zaradi neusklajenega teritorialnega razvoja; poudarja, da je potreben poseben program za mesta, in poziva k poglobitvi njihovih povezav s funkcionalnimi mestnimi območji, ki vključujejo manjša mesta, da bi se ekonomske in socialne koristi enakomerneje porazdelile po celotnem ozemlju; poudarja, da je treba izboljšati usklajevanje pobud v okviru urbane agende EU in instrumentov kohezijske politike in pri tem spodbujati celosten pristop, s katerim se bodo upoštevale

ozemeljske posebnosti in porajajoči se izzivi; poleg tega poziva k bolj neposrednemu dostopu regionalnih in lokalnih organov ter mest in mestnih organov do financiranja EU, med drugim z razširitvijo uporabe celostnih teritorialnih naložb;

20. poudarja, da je treba nadaljevati in povečati naložbe v cenovno dostopna stanovanja v okviru kohezijske politike, pri čemer je treba priznati njen pomen za regije in mesta; poudarja, da je treba spodbujati spremembe, pomembne za naložbe v stanovanja, ki bodo presegale sedanji možnosti (učinkovita raba energije in socialna stanovanja); poudarja pomembno vlogo, ki jo ima kohezijska politika pri uvajanju in usklajevanju teh pobud; poleg tega meni, da je treba cenovno dostopnost stanovanj vključiti v pobudo URBACT;

21. poudarja, da so močne regije na zunanjih mejah strateškega pomena za varnost in odpornost EU; poziva Komisijo, naj revidira smernice o regionalni državni pomoči[1], da bi s prilagojenimi orodji in naložbami v okviru kohezijske politike podprli države članice in regije, prizadete zaradi ruske vojaške agresije na Ukrajino, zlasti regije na vzhodni meji EU, ter jih podpre, da bodo na prožen način čim bolj izkoristile možnosti, ki jih nudijo skladi kohezijske politike, tudi Interreg, in se bodo lahko spoprijele s škodljivimi socialno-ekonomskimi posledicami vojne za njihovo prebivalstvo in ozemlje; poleg tega poziva k podpori regijam, ki mejijo na države kandidatke, kot sta Ukrajina in Moldavija, da bi okrepili povezave in spodbujali njihovo vključevanje v EU;

22. opozarja na dodano vrednost teritorialnega sodelovanja na splošno in zlasti čezmejnega sodelovanja; poudarja pomen programa Interreg za čezmejne regije, vključno z najbolj oddaljenimi regijami; poudarja, da program pomembno prispeva k njihovemu razvoju in premagovanju čezmejnih ovir, med drugim s krepitvijo čezmejnega zaupanja, razvojem prometnih povezav, odkrivanjem in odpravljanjem pravnih in upravnih ovir ter boljšim zagotavljanjem in uporabo čezmejnih javnih storitev; meni, da je program Interreg glavni instrument EU za odpravljanje težko odpravljivih čezmejnih ovir, s katerimi se spoprijemajo službe za odzivanje na izredne razmere, in predlaga, naj se v teh programih reševalnih službam nameni več pozornosti; poudarja, da se čezmejna območja pogosto spoprijemajo s posebnimi izzivi, vključno z obmejnimi območji na zunanjih mejah EU, ki mejijo na države agresorke, meni, da je treba podpreti obmejne regije EU, ki se spoprijemajo s številnimi izzivi, in meni, da jim je treba zagotoviti več sredstev; pozdravlja novo uredbo o instrumentu BRIDGEforEU; poudarja pomen manjših in čezmejnih projektov ter potrebo po učinkovitem izvajanju na terenu; poziva Komisijo, naj države članice spodbudi k dejavni podpori kampanj za

---

[1] Sporočilo Komisije z dne 29. aprila 2021 z naslovom Smernice o regionalni državni pomoči (UL C 153, 29.4.2021, str. 1).

ozaveščanje v obmejnih regijah, da bi čim bolj povečali učinek čezmejnega sodelovanja;

23. opozarja, da je treba kohezijo podpirati in se ne zanašati le na načelo neškodovanja koheziji, kar pomeni, da noben ukrep ne sme ovirati procesa konvergence ali povečevati regionalnih razlik; poudarja, da jih je treba kot horizontalno načelo trdneje vključiti v vse politike EU, da bi z njimi podpirali cilje socialne, ekonomske in teritorialne kohezije iz členov 3 in 174 PDEU; poleg tega poziva Komisijo, naj izda posebne smernice za izvajanje in uveljavljanje teh načel v vseh politikah EU, pri čemer naj posebno pozornost nameni vplivu zakonodaje EU na konkurenčnost manj razvitih regij; ponovno poudarja, da je treba pri novih zakonodajnih predlogih ustrezno upoštevati lokalne in regionalne razmere; predlaga Komisiji, naj uporabi inovativna orodja, kot je mreža regionalnih središč RegHub, za zbiranje podatkov o vplivu politik EU na regije; v ta namen poudarja, da je treba okrepiti oceno teritorialnega učinka zakonodaje EU in hkrati izboljšati teritorialne vidike drugih ustreznih politik; vztraja, da bi bilo treba spodbujanje kohezije dojemati tudi kot način spodbujanja solidarnosti in medsebojne podpore med državami članicami in njihovimi regijami; poziva Komisijo in države članice, naj si še naprej prizadevajo za obveščanje o koristih kohezijske politike in njihovo prepoznavnost, da državljanom pokažejo oprijemljive učinke EU in jih uporabijo kot ključno orodje za obravnavanje evroskepticizma; pozdravlja vzpostavitev večjezične različice platforme Kohesio;

24. z zaskrbljenostjo ugotavlja, da se je v zadnjih letih močno zmanjšala ustrezna raven nacionalnega financiranja držav članic za njihove revnejše regije; opozarja na pomen spoštovanja pravila EU o dodatnosti; poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo nacionalni organi pri pripravi in izvajanju projektov strukturnih in investicijskih skladov ustrezno upoštevali notranjo kohezijo;

25. vztraja, da je treba kohezijsko politiko poleg tega, da se jo prilagodi regionalnim potrebam, prilagoditi tudi najmanjšemu obsegu, kar pomeni, da morajo biti sredstva dostopna najmanjšim projektom in nosilcem projektov; poudarja, da so njihove pobude pogosto najbolj inovativne in pomembno vplivajo na razvoj podeželja; ponovno poudarja, da bi morala biti ta sredstva dostopna vsem, ne glede na njihovo velikost ali obseg; odobrava poziv zavezništva za kohezijo „za kohezijsko politiko po letu 2027, ki nikogar ne pušča ob strani“;

26. poudarja, da zaradi zamud v pogajanjih o večletnem finančnem okviru skupaj z dejstvom, da so se države članice bolj osredotočile na načrtovanje sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost, prihaja do znatnih zamud v programskem obdobju 2021–2027; poudarja, da je pomembno doseči pravočasen dogovor o naslednjem okviru in zato poziva, naj se uredba o skupnih določbah, programi in proračunska pogajanja zaključijo vsaj eno leto pred začetkom novega obdobja

financiranja, da bodo lahko države članice pravočasno razvile svoje nacionalne strategije financiranja ter tako poskrbele za uspešen prehod v naslednje obdobje financiranja in nadaljevanje tekočih projektov, ki se financirajo iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov;

27. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, Evropskemu odboru regij ter nacionalnim in regionalnim parlamentom držav članic.